

Referat fra 2. møte i Rådgivende Utvalg

Tid: Tirsdag 20. september 2016, 13:00 – 15:00

Sted: Nasjonal institusjon for menneskerettigheter, Akersgata 8

Følgende møtte: Sivilombudsmannen v/ Caroline Klæth Eriksen, Barneombudet v/ Camilla Kayed, Fagsjef & Seniorrådgiver Anders Cameron, Likestilling og Diskrimineringsombudet v/ Avdelingsleder i Tilsynsavdelingen Guri Hestflått Gabrielsen, Norsk senter for menneskerettigheter v/ Post doktor Anine Kierulf, Den norske Helsingforskomité v/ generalsekretær Bjørn Engesland, Amnesty International Norge, Universitetet i Bergen v/ professor Siri Gloppen via. Skype, Norsk organisasjon for asylsøkere v/ Ann-Margrit Austenå & juridisk rådgiver Andre Møkkelgjerd, Funksjonshemmedes fellesorganisasjon v/ Eva Opshaug, Pasient- og bruksombudet i Buskerud v/ Anne Lene Arnesen.

Fra NIM møtte direktør Petter Wille og nestleder Adele Matheson Mestad. Seniorrådgivere Erlend Andreas Methi, Kristian R. H Nilsen, Stine Langlete, Kristin Høgdahl og Anniken Barstad Waaler samt koordinator Pernille Meum.

Følgende hadde forfall: Advokatforeningens menneskerettighetsutvalg v/ advokat Mette Yvonne Larsen, Forstander Ervin Kohn, Lagdommer Susann Funderud Skogvang, Sametinget v/ internasjonal representant John Bernhard Henriksen.

Direktør Petter Wille ønsket velkommen og presenterte kort NIMs arbeide så langt, herunder en kort presentasjonsrunde av nyansatte. Videre ble det spurt om noen hadde innvendinger mot NIMs aktiviteter. Representanten fra Funksjonshemmedes fellesorganisasjon påpekte at det var en god aktivitetsliste, men at hun savnet flere punkter rundt funksjonshemmede.

På møtet ble blant annet følgende spørsmål drøftet:

1. NIM presenterer forslag til mulige temaer for årsmelding til Stortinget

Den nasjonale institusjonen skal årlig avgi en melding til Stortinget om institusjonens virksomhet og utviklingen av menneskerettighetssituasjonen i Norge, jfr. NIM-loven § 11. Direktøren redegjorde for bakgrunnen for utformingen av melding for året 2016, der det er planlagt å ha en overordnet del som sier noe om den generelle utviklingen i året som har gått, og en del der NIM berører utvalgte enkelttemaer. Seniorrådgiver Kristian Haugland Nilsen redegjorde for ulike problemstillinger i lovendringene innenfor psykiatri og skjulte tvangsmidler som aktuelle for årets melding, Stine Langlete redegjorde for prosjekter innenfor vold i nære relasjoner og eldres rettigheter, som NIM vurderer å arbeide med på lengre sikt. Anniken B. Waaler ba om innspill til tema «barn i utlendingsfeltet» fra det rådgivende utvalg og direktør Petter Wille forklarte bakgrunnen for valget av samerettslig tema: «Sjøsamsiske rettigheter».

2. Synspunkter fra utvalget

Det var mange tilbakemeldinger om at temaene som ble presentert var gode og aktuelle, i tillegg til bred enighet om valg av format. Det ble også gitt mange konkrete tilbakemeldinger på områdene NIM valgte å presentere. Det ble understreket at det er viktig at NIM redegjør både for utviklingen av flere menneskerettslige kjernetemaer i årsmeldingen, men fokuserer på enkelte problemstillinger som kan danne grunnlag for en konkret og fruktbar debatt når årsmeldingen skal opp i plenum. Flere utvalgsmedlemmer uttrykte at barn i utlendingsretten er et sentralt og viktig tema som det var bra at NIM satte fokus på. Det ble i den forbindelse også vist til situasjonen for statsløse barn, innstramning av vilkårene for familiegjening og splittelse i familier grunnet manglende alternativer til utvisning. Det var noe uenighet om sjøsamsiske rettigheter burde bli prioritert over f.eks. samiske barns rett til språkopplæring. På mer generelt nivå ble NIM oppfordret til å etterse at de ulike tilsynsorganene fungerer like bra over hele landet, og det ble pekt på at utredningen av menneskerettslige problemstillinger i lovgivningsarbeidet ofte er mangelfullt. Det ble ved flere anledninger påpekt viktigheten av at NIM markerer seg som en tydelig og saklig stemme i det offentlige rom. Det ble også vist til at den årsmeldingen som kommer nå er en viktig brikke i samarbeid mellom NIM og andre aktører.

3. Tema for innspill: Internering av barn på Trandum

En kort presentasjon fra NOAS på funn fra rapporten «Frihet først». Denne ble støttet av Barneombudet som ikke hadde noe å tilføye. Det ble påpekt at Trandum blir oppfattet som et fengsel, både av de som oppholder seg der og av de som ser det utenfra. Fire punkter ble understreket: 1) At det ikke finnes klare lovhjemler på området; 2) At barna ikke blir behandlet som individuelle rettssubjekter, men følger foreldrenes sak; 3) At inngangen til forholdsmessighetsvurderingen i slike saker er uriktig, og 4) At det gjennomgående er mangelfulle vurderinger av alternativene til fengsling. Det ble pekt på at Ullensaker barneverntjeneste burde ha nok ressurser og kunnskap til å ta vare på disse barna på lik linje med andre barn i kommunen. Deretter redegjorde Sivilombudsmannen v/ Caroline K. Eriksen om rapporten *Sivilombudsmannens forebyggingsenhet mot tortur og umenneskelig behandling ved frihetsberøvelse* publiserte etter at de

gjennomførte et uvarslet besøk til Politiets utledningsinternat på Trandum 19.-21. mai i 2015. Selv om det ikke var noen barnefamilier der på besøkstidspunktet konkluderte Forebyggingsenheten allerede da at Trandum ikke fremstår som et egnet sted for barn.

4. Oppsummering

Direktøren inviterte medlemmene til å komme med flere forslag til temaer man ønsker å drøfte. Her ble det igjen nevnt at NIM bør kunne bidra til å skape en arena for dialog mellom ansvarlige myndigheter, ombud og sivilt samfunn. Det ble avtalt at Rådgivende Utvalg skulle avholdes en gang hvert kvartal og at neste møte blir tidlig i Januar 2017.